

Розкрито перспективи розвитку позааудиторного життя в системі підготовки сучасних корекційних психологів на кафедрі спеціальної психології і медицини та всього Інституту корекційної педагогіки і психології НПУ імені М. П. Драгоманова в цілому.

Ключові слова: вища школа, позааудиторна робота, корекційна освіта, спеціальна психологія, методологія, методика.

Супрун Д. Н. Внеаудиторная работа высшей школы как составляющая подготовки психологов в отрасли специального образования

В статье представлены новые подходы к организации внеаудиторной работы в высшей педагогической школе в контексте подготовки будущих специальных психологов. Рассматривается проблема модернизации и подготовки квалифицированных специалистов в области специальной психологии для работы в новых условиях специальной образовательной системы. Раскрыты формы, методы и средства, определены основные этапы внеаудиторной деятельности высшего педагогического учебного заведения. Акцентировано внимание на профессиональной направленности внеаудиторной работы студентов-дефектологов. Обоснована необходимость взвешенной последовательной её трансформации на разных уровнях. Определены основные направления совершенствования (реформирования). Намечено основные тенденции процесса развития коррекционного образования в целом и для Института коррекционной педагогики и психологии в частности. Раскрыто перспективы развития внеаудиторной жизни в системе подготовки современных психологов на кафедре специальной психологии и медицины и всего Института коррекционной педагогики и психологии НПУ имени М. П. Драгоманова в целом.

Ключевые слова: высшая школа, внеаудиторная работа, коррекционное образование, специальная психология, методология, методика.

Suprun D. Extracurricular work of high school as a part of psychologists' training in the field of special education

The article presents a new approach to the organization of extracurricular work in high pedagogical school in the context of future special psychologists' training. The problem of modernization and training of qualified specialists in the field of special psychology to work under the new conditions of the special education system is overviewed. Forms, methods and facilities, the basic stages of the extracurricular activities of higher educational establishments are disclosed. The attention is focused on the professional orientation of students-defectologists' extracurricular work. The necessity of a balanced sequential of its transformation at different levels is substantiated. The basic directions of its perfection (reformation) are determined. It outlined the main trends in the development process of correctional education in general and for the Institute of Correctional Pedagogy and Psychology in particular. Disclosed prospects of extracurricular life in the training of contemporary psychology in the department of special psychology and medicine and in Institute of Correctional Pedagogy and Psychology of National Pedagogical Dragomanov University as a whole.

Keywords: high school, extracurricular work, correctional education, special psychology, methodology, methods.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2016 р.

Статтю прийнято до друку 20.02.2016 р.

Рецензент: д.п.н., акад. Синьов В.М.

УДК 376-056,264:81'233

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ВИВЧЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ВАДАМИ ПИСЬМА ТА З НОРМАЛЬНИМ МОВЛЕННЄВИМ РОЗВИТКОМ

Тенцер Л.В., vitten73@mail.ru

Аналіз сучасних досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів засвідчує зростання інтересу науковців до проблеми діагностики та корекції порушень писемного мовлення у молодших школярів із різними психофізичними вадами (О.М.Корнєв, Р.І.Лалаєва, В.В.Тарасун, І.В.Прищєпова, Е.А.Данілавічюте, Н.В.Чередніченко, А.М.Голуб, З.П.Прищєпа, Т.В.Пічугіна) [1].

На жаль, відзначається негативна тенденція щодо зростання кількості дітей із порушеннями письма та читання. Саме це стало підставою для організації

констатувального діагностичного етапу нашого дослідження, метою якого було: визначення етіології, симптоматики та механізмів порушень письма у молодших школярів, що відвідують логопедичний пункт при масовій загальноосвітній школі, з'ясування ступеня їх прояву, характеру, типу порушення.

Для досягнення означеної мети передбачалось вирішити наступні завдання:

1) визначити стан сформованості різних видів письма з метою виявлення типових патологічних помилок у молодших школярів,

визначення їх характеру, поширеності та стійкості;

2) дослідити рівень розвитку усного мовлення учнів (сформованість звукової та лексико-граматичної сторони мовлення, а саме: відсутність або наявність порушень звуковимови, фонематичних функцій (фонематичного сприймання, фонематичних уявлень);

3) визначити стан сформованості розумових дій та операцій, що забезпечують засвоєння навички письма: аналізу, синтезу, узагальнення, класифікації, контролю на мовному матеріалі, а також суцесивного аналізу та синтезу;

4) дослідити стан сформованості загально-функціональних механізмів мовленнєвої діяльності, які лежать в основі формування навички письма.

Під час розробки змісту методики констатувального експерименту за основу були покладені сучасні психологічні та психолінгвістичні уявлення про співвідношення мислення і мовлення, про внутрішній зв'язок і взаємообумовленість у розвитку мовлення і мислення (А.Валлон, Л.С.Виготський, М.І.Жинкін, М.М.Кольцова, О.О.Леонтьєв, О.Р.Лурія, Ж.Піаже, М.Х.Швачкін), про складну структуру розумової діяльності, її основні ланки, про характер розумових операцій і їх роль у навчальній діяльності молодших школярів (В.Я.Каплунович, А.А.Люблінська, С.Л.Рубінштейн, В.Д.Шадриков), про психологічну структуру процесу письма (Д.Б.Ельконін, К.Є.Журова, О.О.Леонтьєв, О.Р.Лурія) [2]. Розробляючи зміст експериментальної діагностичної методики, ми використовували завдання для обстеження дітей із порушеннями писемного мовлення, представлені у науково-методичних розробках І.М.Садовнікової, Р.І.Лалаєвої, Н.В.Чередніченко та ін.. [3,4,6].

У даний час з'являються неспростовні дані про те, що взаємозв'язок між розвитком усного мовлення, формуванням фонематичного аналізу і синтезу і проявами порушень письма не є однозначними. Про це свідчить той факт, що подолання у дітей із дисграфією виключно вербальних порушень не завжди виявляється успішним (Г.М.Богомазов, О.А.Веліченкова, Е.О.Голікова, А.Н.Корнєв, Е.М.Моїсеєнко, Л.Г.Парамонова та ін..)[5]. Виявлене протиріччя між об'єктивною необхідністю проведення

науково обґрунтованої корекційної роботи зі значною частиною молодших школярів із порушеннями мовленнєвого розвитку і письма і явною недостатністю наукових даних і методичних рекомендацій для її реалізації визначили актуальність нашої роботи.

Дослідницька робота проводилась протягом 2013-2015 років на базі логопедичних пунктів при загальноосвітніх школах №286, №269, №236 міста Києва. За цей період загалом було обстежено 1758 учнів 1 – 4 класів. Серед обстежених було виявлено 260 дітей (учні 2-4 класів), що мали вади письма.

Подальше дослідження здійснювалося поетапно.

На початку констатувального експерименту нами було відібрано для вивчення експериментальну і контрольну групи учнів. В експериментальну групу увійшли 126 дітей, які мали специфічні порушення письма. Контрольну групу склали 78 учнів молодших класів без будь-яких мовленнєвих порушень.

Після цього нами було проведено комплексне психолого-педагогічне та логопедичне обстеження учнів, що страждали на дисграфію.

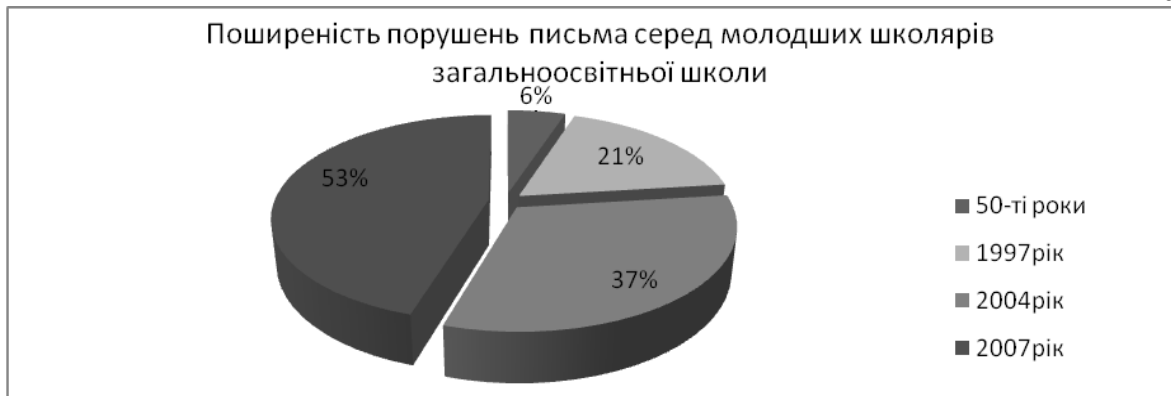
На I етапі необхідно було визначити в учнів стан сформованості різних видів письма з метою виявлення у них типових патологічних помилок, визначення їх характеру, поширеності та стійкості.

На II етапі вивчалися механізми, які лежать в основі специфічних дисграфічних помилок у письмі молодших школярів.

Під час обстеження дітей із порушеннями письма обов'язково враховувався стан слуху, зору, нервової системи, пізнавальної діяльності, які визначалися лікарями-спеціалістами, вивчалася медико-педагогічна документація та анамнестичні дані.

В останні десятиріччя з кожним роком збільшується кількість дітей, що мають дисграфію та дизорфографію. Ці порушення поширені не лише серед учнів спеціальних корекційних шкіл, а й масових загальноосвітніх. Дані, отримані науковцями (О.Корнєв, Т.Пічугіна, І.Садовнікова та ін..) [2,4] про поширеність порушень письма, висвітлено у рисунку1.

Рис.1

Нами було проведено дослідження щодо тенденції поширеності дисграфії в учнів 2-4 класів загальних шкіл міста Києва №285, 269 за останні 9 років протягом 2008 - 2016 років. Загалом було обстежено 6373 учні, серед яких

виявлено 649 дітей із дисграфією, що становило 10,18% від загальної кількості обстежених школярів. Отримані дані висвітлено у рисунку 2.

Рис. 2

Нами було проведено опитування батьків учнів 1-4-х класів щодо впливу негативних факторів від використання комп'ютерних технологій, особливо мобільних телефонів вагітними жінками впродовж всього періоду розвитку плоду. У результаті цього ми виявили, що 80% матерів активно використовували електронні носії протягом усього періоду вагітності без обмежень у часі, що, можливо, мало негативні наслідки при формуванні молодих клітин мозкових систем плоду, виступаючи чинником збільшення кількості мовленнєвої патології у дітей за останнє десятиліття.

Аналізуючи результати динаміки кількості дисграфії серед учнів 2-4 класів, ми дійшли висновку, що у період з 2010-го року по

2016-й рік кількість учнів-дисграфіків збільшилася на 8%.

Аналіз анкетних даних, медико-педагогічної документації та анамнезу загального мовленнєвого розвитку дітей.

Вивчення анамнестичних даних засвідчило наявність патологічних факторів, що відбувалися у пренатальному, натальному і постнатальному періоді розвитку дітей. У 12% учнів контрольної групи та 47% учнів експериментальної групи відмічалися ускладнення пренатального періоду: токсикоз вагітності, загроза викидня, резус-конфлікт, соматичні та інфекційні захворювання і тощо. У 15% учнів контрольної групи і 30% учнів експериментальної групи в анамнезі зустрічалися різні ускладнення натального періоду, затяжні пологи, асфіксія в пологах,

передчасні пологи. Під час вагітності у великій кількості мам обох груп спостерігався токсикоз другої половини вагітності у 39% випадках, тиреотоксикоз – у 6% випадках, психотравми – 20%, травми опорно-рухової системи – 14%, гострі респіраторні захворювання із підвищенням температури – 26%, артеріальна гіпертонія – 3%. Затяжні пологи та їх стимуляція відзначалися у 26% матерів. Легка асфіксія новонароджених (зі слів матері: "дитина закричала не відразу, тільки після стимуляції") була виявлена у 18% випадків.

У 8% учнів контрольної групи і 15% учнів експериментальної групи були відзначені такі ускладнення постнатального періоду, як «ланцюжок» дитячих інфекцій, травми голови.

Ранній психомоторний розвиток досліджуваних був більш сприятливим у 92% дітей (контрольної групи), та 88% дітей (експериментальної групи). Ці діти вчасно почали тримати голову, сидіти, повзати, ходити.

Мовлення 1% учнів (контрольна група), та 19% дітей (експериментальна група), розвивалося з незначною затримкою. Перші слова з'явилися у віці 1,2 – 1,5 років, у 1,8 – 2 роки діти починали користуватися фразовим мовленням, однак воно було малозрозумілим для оточуючих. До 4-5 років мовлення значно покращилось, але в цілому майже у всіх дітей обох групи воно залишалось фонетично несформованим.

На момент обстеження усне мовлення у незначної кількості дітей експериментальної групи характеризувалося аграматизмами у вигляді неправильного узгодження слів у реченні і спотворення відмінкових закінчень. Нерідко спостерігалися утруднення у пошуку потрібного слова при називанні предмета або поняття, свідомо відомого дитині. Словниковий запас був обмежений в обсязі, причому активний – більшою мірою, ніж пасивний. Найбільш складним було позначення просторових, часових відношень та абстрактних понять. У багатьох дітей було ускладнене використання в мовленні граматичних конструкцій, що позначають просторові відношення. Виявлялися труднощі у фонематичному аналізі, особливо його складних формах; фонематичне сприймання характеризувалося нечіткістю і дифузністю (більш детальний аналіз стану його

сформованості подано під час аналізу 2-го етапу експериментального дослідження).

Розлади вимовної сторони мовлення проявлялися у вигляді таких порушень: стертої форми псевдобульбарної дизартрії – у 0,5% учнів експериментальної групи, артикуляторно-фонематичної форми дислалії – у 2% дітей експериментальної групи. Найбільш поширеними дефектами звуковимови були заміни (звук «р» замінювався звуками «рь» або «л») і змішування близьких за артикуляцією звуків (переважно шиплячих і свистячих, які були поставленими але не автоматизованими у зв'язному мовленні). Спостерігалися також спотворення звуків. Найчастіше спотворювалися звуки «р», «рь», Рідкіше спотворювалася вимова шиплячих і свистячих звуків (міжзубна вимова).

У окремих дітей спостерігалися незначні порушення в моторній сфері, а саме стан ручної моторики характеризувався наступним: у 7% дітей контрольної групи та 15% дітей експериментальної групи спостерігався уповільнений темп і неточність рухів руки. У мовленнєвій моториці у 3% дітей контрольної групи та 16% дітей експериментальної групи відмічався підвищений тонус, неповний обсяг артикуляційних рухів.

У більшості обстежених учнів експериментальної групи порушення письма поєднувалися з недоліками у формуванні передумов інтелекту: спостерігалася недостатня довільність уваги, швидка її виснажливість і нестійкість; малий обсяг короткочасної пам'яті; порушення сукцесивних функцій. Зокрема, учні з порушеннями письма допускали велику кількість помилок при повторенні цифрових рядів, відтворенні звукових ритмів. У 7% учнів контрольної групи і 22% учнів експериментальної групи були недостатньо розвинуті просторове орієнтування та зорово-моторна координація.

У деяких дітей із дисграфією відзначалися порушення в емоційно-вольовій сфері: емоційна нестійкість, відсутність інтересу. Характерним для них була недостатня цілеспрямованість при виконанні практичної та інтелектуальної діяльності.

Успішність дітей із порушеннями письма за програмою масової школи була різною. 60% учнів контрольної групи, на відміну від учнів

експериментальної (жоден з учнів експериментальної групи) мали високі оцінки з української мови, читання та математики («11» та «12»). 30% учнів експериментальної групи мали оцінки «4» і «5» з математики і при цьому

відчували труднощі у навчанні української мови. 25% учнів експериментальної групи мали стійку неуспішність з усіх основних предметів шкільної програми.

Рис. 3

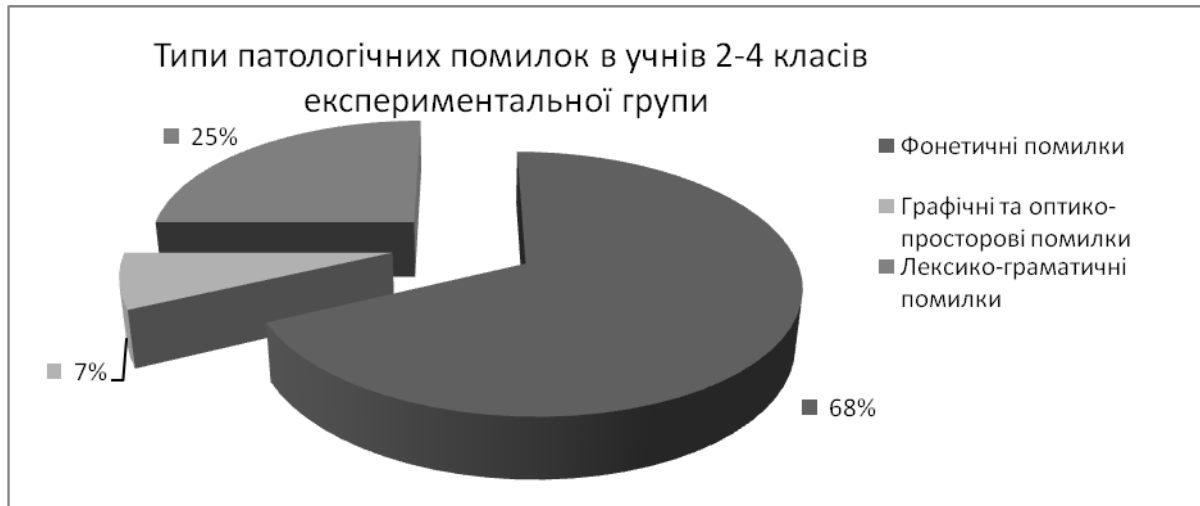
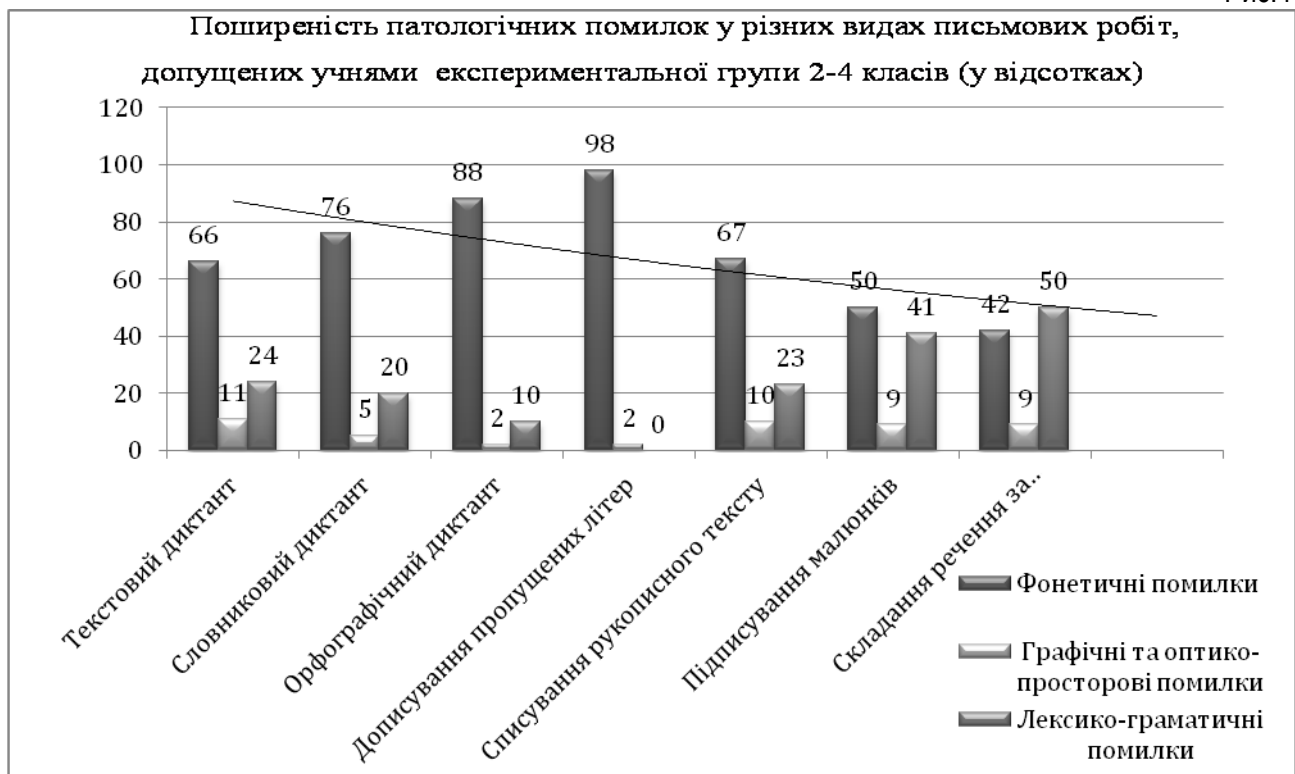

Рис.4

Отже, експериментальна і контрольна групи учнів були неоднорідними за якісним складом.

Аналіз результатів виконання різних видів письмових робіт молодшими школярами дав нам змогу встановити, що для письма дітей-дисграфіків характерними були різні за

характером та механізмами патологічні помилки – фонетичні, графічні та оптико-просторові, морфологічні (лексико-граматичні) помилки (за класифікацією Є.Ф.Соботович, О.М.Голіченко). Дослідження довело, що найпоширенішими у письмових роботах учнів експериментальної групи виявилися фонетичні помилки. Вони

становили 68% відносно інших порушень. 7% склали графічні та оптико-просторові помилки, 25% – лексико-граматичні. Кількість фонетичних помилок під час виконання завдань учнями 4-го класу експериментальної групи складала 52%, 3-го – 68% та відповідно 2-го – 70%. Як видно із наведених показників, кількість помилок хоча і зменшується, різниця не є показовою. Наведені дані відображають значну кількість помилок, які

допускали школярі під час виконання різних завдань діагностичного комплексу. Серед учнів зустрічалися й такі, що виконували певні види завдань (списування з рукописного тексту, дописування пропущених літер) без помилок, а деякі завдання – з численними помилками, різними за характером та ступенем прояву. Типологія дисграфічних помилок представлена на рисунках 3, 4, 5.

Рис. 5

На основі отриманих даних нами було виділено три групи найбільш поширених помилок у письмових роботах учнів. Схарактеризуємо їх:

- заміни або змішування на письмі букв, що позначають звуки, близькі за акустико-артикуляційними ознаками (м'яких – твердими, дзвінких – глухими, свистячих – шиплячими та навпаки): козну, лікарь, захищає, жберегає, мась, ретька, синье, працювятий, годивниці, гараш, вашкий, сонячник, сить(шість), яшик, квити, нігодь, тюлпан, кощуг(кожух), костьм, зарятка, облича, легенкий, доч(дош), подвих, стешка, льодчик, ковтра, бусок, божежник, щісьть, щічки, вестеваль, товариж, шибшина, сустріла, стічки(щічки), алфавіть(алфавіт), саско,сшашко (Сашко), зазула(зозуля), ученичі(учениці), тощо;

- пропуски букв, перестановки, додавання в слова зайвих букв, спотворення звукового складу слова: вух_, равл_к, береж_, криштале_ (кришталеу), в_дяним, хароба(хвороба), вче(вчить), зутя(зуття), курк_, б_жілка,

транспор_, черж(через), боязли_й(боязливий), розповідтюдь(розповідають), одному(один одному), йиг(їх), ро стіс(розпис), тавар_ш(товариш), лллька(лялька), стилеці(стілець), бараб_н, кунзак(рюкзак), і_дик, листчи(листочки), вевца(вівця), листочки_(листочків), учня_ (учням), покалала(показала), народи_ся, Шерченра(Шевченка), Мрінці (Маринці), мило_(милом), вируша_(вирушає), лиця(плеться), обл_ч_я, жіх(їх), тощо;

- заміни на письмі букв, схожих за своїми оптико-просторовими або кінетичними ознаками становили 7% допущених помилок: заміни графічно схожих букв, які по-різному розташованих у просторі та неправильне просторове розташування елементів букв; дописування зайвого елемента букви; дзеркальне написання букв: килька (кулька), тортфель (портфель), коивалія (конвалія), бо школи (до школи), канікуш (канікули), бапрата (доброта), будок (бузок), виришає (вирушає), берево (дерево), мальчук (хлопчик), побабайща

(подобається), бівчинка (дівчинка), вирушає (вирушає), равмк (равлик), коєлос (космос), іграшка (іграшка), попоки (потоки), сірії (сірим), деЇ (день), дерізу (берізу), задлищла (заблищала), тощо.

Лексико-граматичні помилки, пов'язані із незасвоєнням морфологічного принципу письма або із загальним недорозвиненням мовлення, включали велику та різноманітну групу морфологічних, синтаксичних, пунктуаційних та семантичних помилок. Їх кількість склала 25%. Проявлялися вони в аграматизмах на письмі (неправильному узгодженні та керуванні слів у словосполученнях та реченнях, помилковому написанні закінчень слів), помилках під час написання префіксів та прийменників, роздільному написанні частин слова (морфологічні помилки); відсутності позначення меж речення, пропусках слів та частин речень (синтаксичні помилки); пропусках розділових знаків, неправильному їх вживанні відповідно до інтонаційного оформлення речення (пунктуаційні помилки); замінах незнайомих слів, схожих за звучанням (семантичні помилки): «літо_ дівчинка поливає цвіти.», «Оленка годує **цеплят.**», «Діти пришли дошколи вони зраділи друзі розповідають один одному проканікули **жіх** зустріла Іванівна»; «Мама піклується про **майбутнього** сина.» (*син хворий*), «Дівчинка **корме** курчат.»; «на дереві **опали** листя.»; «Діти прийшли **бошколи** вони зраділи друзі **розповідтюдь** один одному про канікуш **йиг**зустріла Марійвалванівна.»; «ізберев пабайть листачи» – (*3 дерев падають листочки.*); «Позолотила осінь **дерізу**. **Задлищла** вона, засяля кохен берізкою милуютьсь Повіав легенький вітерець.

кілька листочки на зелю струсив »; «Діти **пришщо** школи вони зраділи друзі розповіда **одиному** (*один одному*) проконіко І хзустріла Марія (*Іванівна*) »; «Аз другого берега чорний цапог **нехотьв** білий шобчорний пішов »; «білий **негатів чдати** (*чекати*)»; «**вінзлякався і гохів утикти**», тощо.

Найтиповішими і найстійкішими виявилися змішування фонемографем, близьких за акустико-артикуляційними ознаками (2-гі класи – 45,3%, 3-ті класи – 43,4%, 4-ті класи – 40,2%), пропуски (2-гі класи – 19,2%, 3-ті класи – 18,9%, 4-ті класи – 22%), заміни, додавання та пропуски букв (позиційні помилки) (2-гі класи – 23,2%, 3-ті класи – 21,0%, 4-ті класи – 21,7%). Кількість таких помилок від загальної кількості фонемо-графічних порушень у слухових диктантах становила у 2-гих класах– 64,36%, у 3-х класах – 76,47%, у 4-х класах – 50%. Виявилось, що такі помилки зустрічаються у письмових роботах молодших школярів у поєднанні з іншими.

Вивчення різних видів письмових робіт дозволив нам засвідчити дуже низький рівень сформованості навички письма у молодших школярів експериментальної групи. Отримані результати стали підставою для проведення 2 етапу констатувального експерименту, метою якого було вивчення провідних механізмів, що лежать в основі допущених учнями численних дисграфічних помилок. Саме їх визначення надасть нам змоги розробити напрямки та зміст корекційно-розвивального навчання молодших школярів із порушеннями писемного мовлення, спрямованого на формування у них навичок грамотного письма.

Література

1.Лурия А.Р. Письмо и чтение: Нейролингвистическое исследование: Учеб. Пособие. для студ. психологов. – М.: Академия, 2002. – 352с. 2.Корнев А.Н. Нарушение чтения и письма у детей. – СПб., Издательский дом «Мим», 1997. 3.Колповская И.К., Спирова Л.Ф. Характеристика нарушений письма и чтения. – Хрестоматия по логопеди. – «Гуманитарні издательський центр Владос», 1997. С.439-456. 4.Садовникова И.Н. Нарушения письменной речи и их преодоление у младших школьников: Учебное пособие – М.: «Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС», 1997. – с.97. 5.Шеремет М.К. Логопедия. Підручник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2010. С.505 – 596. 6.Чиркина Г.В. Методы обследования речи детей: Пособие по диагностике речевых нарушений. – М.:АРКТИ,2003. – 240с.

References

1.Luria A.R. Reading and writing: a Neurolinguistic study: Proc. Allowance. for students. psychologists. – Moscow: Academy, 2002. – 352с. 2.Kornev A. N. Violation of reading and writing in children. – SPb., Publishing house "MIM", 1997. 3.Kolpovskaya I.K., Spirova L. F. Characteristics of disorders of reading and writing. – Hrestomatija for speech therapists. – "Humanitarn publishing center Vlados", 1997. P. 439-456. 4.Sadovnikova I. N. Violations of writing and overcoming them in primary school children: a textbook – M.: Humanitarian publishing center VLADOS", 1997. – S. 97. 5.Sheremet M. K. Speech therapy. Tutorial. – K.:

Publishing House "Slovo", 2010. p. 505 – 596. **6.Chirkina G. V.** Methods of examination of the speech of children: a Guide to diagnosis of speech disorders. – M.:of arkti,2003. – 240p.

Тенцер Л.В. Порівняльний аналіз експериментального вивчення молодших школярів із порушеннями письма та з нормальним мовленнєвим розвитком

У статті висвітлено порівняльний аналіз експериментального вивчення молодших школярів із вадами письма та з нормальним мовленнєвим розвитком. Особлива увага акцентується на тенденції щодо зростання кількості дітей із порушеннями письма та читання, що стало підставою для вивчення цього питання та організації констатувального діагностичного дослідження на основі визначення етіології та симптоматики порушень письма у молодших школярів; з'ясування їх прояву, характеру, типу порушення. Значна увага приділяється дослідженню та аналізу стану сформованості різних видів письма, рівня розвитку усного мовлення учнів експериментальної та контрольної груп у його фонетико-фонематичній та лексико-граматичній ланках. Проведено детальний аналіз патологічних дисграфічних помилок, визначено та схарактеризовано найтиповіші та найпоширеніші з них, наведено численні приклади. Представлено кількісні та якісні результати вивчення рівня сформованості мовлення учнів, аналіз анкетних даних та медико-педагогічної документації. Наголошується на необхідності детального вивчення провідних механізмів, що лежать в основі допущених помилок з метою подальшої розробки змісту та напрямів корекційно-розвивального навчання молодших школярів із порушеннями писемного мовлення, спрямованого на формування у них навичок грамотного письма.

Ключові слова: порушення письма, діагностика порушень писемного мовлення, констатувальний експеримент, рівень розвитку усного мовлення учнів, види письма, дисграфічні помилки.

Тенцер Л.В. Сравнительный анализ экспериментального изучения младших школьников с нарушениями письма и с нормальным речевым развитием

В статье освещается сравнительный анализ экспериментального изучения младших школьников с нарушениями письма и с нормальным речевым развитием. Особое внимание акцентируется на тенденции роста количества детей с нарушениями письма и чтения, что стало основанием для изучения этого вопроса и организации констатирующего диагностического исследования на основе определения этиологии и симптоматики нарушений письма у младших школьников; выяснения их проявления, характера, типа нарушения. Значительное внимание уделяется исследованию и анализу состояния сформированности разных видов письма, уровня развития устной речи учащихся экспериментальной и контрольной групп в его фонетико-фонематической и лексико-грамматической звеньях. Проведен детальный анализ патологических дисграфических ошибок, определены и охарактеризованы самые типичные и самые распространенные из них, приведены многочисленные примеры. Представлены количественные и качественные результаты изучения уровня сформированности речи учащихся, анализ анкетных данных и медико-педагогической документации. Подчеркивается необходимость детального изучения ведущих механизмов, лежащих в основе допущенных ошибок с целью дальнейшей разработки содержания и направлений коррекционно-развивающего обучения младших школьников с нарушениями письменной речи, направленного на формирование у них навыков грамотного письма.

Ключевые слова: нарушения письма, диагностика нарушений письменной речи, констатирующий эксперимент, уровень развития устной речи учащихся, виды письма, дисграфические ошибки.

Tentser L.V. Comparative analysis of experimental study of primary school children with violations of the letter and with normal speech development

The article covers comparative analysis of experimental study of primary school children with violations of the letter and with normal speech development. Special attention focuses on the rising number of children with violations of reading and writing that became the basis for study of this issue and the organization and summative diagnostic tests based on identification of the etiology and symptomatology of disorders of the letters from younger students; the elucidation of its manifestations, the nature, the type of violation. Considerable attention is paid to the study and analysis of the state of formation of different types of letters, the level of development of oral speech of pupils of the experimental and control groups in it phonetic-phonemic and lexical-grammatical levels. The detailed analysis of pathological digravina errors, identifies and describes the most typical and the most common ones, cites numerous examples. Presented quantitative and qualitative results of studying the level of development of speech of pupils, analysis of questionnaire data and medical and educational documentation. Emphasizes the need for a detailed study of leading mechanisms that underlie the mistakes with the aim of further developing the content and directions of correctional-developmental education of younger students with disorders of written speech, directed on formation at them skills of literate writing.

Keywords: violation letters, diagnosis of disorders of written speech, concerning the experiment, the level of development of oral speech of students, types of writing, dysgraphics error.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2016р.

Статтю прийнято до друку 12.05.2016р.

Рецензент: д.п.н., професор Шеремет М.К.

★ ★ ★ ★ ★

НАШІ ВЧИТЕЛІ